

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ПРАЦІ
ІМЕНІ Ю. І. КУНДІЄВА НАМН УКРАЇНИ»
АСОЦІАЦІЯ АРАБСЬКИХ ЛІКАРІВ В УКРАЇНІ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СТРАДІНЯ (ЛАТВІЯ)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СВ. ЦАРИЦІ ТАМАРИ (ГРУЗІЯ)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. МІЦКЕВИЧА
(ПОЛЬЩА)
UKRAINIAN CHAMBER (США)**

**МАТЕРІАЛИ
І ВСЕСВІТНЬОГО КОНГРЕСУ З БІОЕТИКИ**

30 вересня 2025 року

Київ – 2025

Добреля Н. В., Бершова Т. А. Досліди з використанням лабораторних тварин: правова база.....	55
Drevitska O. O., Butska L.V. Bioethical issues in the rehabilitation of patients with chronic pain syndrome.....	57
Древіцька О. О., Денисенко Д. Питання біоетики в роботі психотерапевта психіатричної клініки.....	61
Древіцька О. О., Макаренко С. М., Кузнецов І. В. Біоетичні проблеми в дитячій психіатрії.....	64
Drozdov V., Voznyuk O. , Drozdova I. Leading models of bioethics in medicine.....	67
Журавльова Л. В., Федоров В. О., Олійник М. О., Сікало Ю. К. Біоетичні аспекти застосування симуляційних технологій для викладання внутрішньої медицини під час воєнного стану...	69
Запорожан В. М., Ханжи В. Б., Доннікова І. А. Зцілення неорганічного, органічного й розумного: ноетичний підхід.....	72
Іщенко Ю. А. Біоетика в перспективі постгуманістичного мислення.....	80
Іщук Л. П., Грабовий В. М., Іщук Г. П. Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України як терапевтичний простір.....	84
Калугіна С. М., Купновицька І. Г. Особливості комунікацій між лікарем і пацієнтом з позицій біоетики.....	91
Коляденко Н. В. Біоетичний вимір перспективного розвитку сучасної української науки.....	93
Linda Nauzere, Jelena Kolesnikova, Viktorija Perepjolkina, Pona Krone, Nikita Bezborodovs, Zane Gulbe, Ainars Stepens. Psychometric properties of the newly developed Personality Assessment Scales for Adolescents (PASA) in Latvia.....	96
Медведєв В. В. Всупереч моді: мозок залишається поза конкуренцією, а мізантропія сучасного технооптимізму не має емпіричних підстав.....	97
Мирошниченко М. С., Громко Є. А., Лазуренко В. В., Дядик О. О., Лященко О. А. Система «мати-плацента-плід» в освітньому процесі та науково-дослідній роботі в медичному університеті: етичні виклики в умовах воєнного стану.....	102

- [20] https://uk.wikipedia.org/wiki/Число_Грема;
https://uk.wikipedia.org/wiki/Теорія_Рамсея
- [21] https://en.wikipedia.org/wiki/Graham%27s_number
- [22] Кордюм ВА. Киев, Логос, 2006, 264 с.
- [23] https://en.wikipedia.org/wiki/Observable_universe
- [24] https://en.wikipedia.org/wiki/Dark_matter
- [25] Tuszynski J. J Geoethic Nanotech. 2006; 1
- [26] Sandberg A, Bostrom N. Technical Report #2008-3. Future of Humanity Instit., Oxford Univ., 2008.130 p.
- [27] Lingam M et al. Life (Basel).2023; 13(9):1850
- [28] Landenmark HK et al. PLoS Biol. 2015; 13(6):e1002168
- [29] Igarashi J. Neurosci Res. 2025; 215:64-76
- [30] [https://en.wikipedia.org/wiki/El_Capitan_\(supercomputer\)](https://en.wikipedia.org/wiki/El_Capitan_(supercomputer))
- [31] <https://me.pcmag.com/en/computers-electronics/27876/inside-the-worlds-fastest-supercomputer-and-its-mission-to-test-nuclear-weapons>
- [32] Levy WB, Calvert VG. PNAS USA. 2021; 118(18):e2008173118
- [33] <https://faculty.washington.edu/chudler/facts.html#blood> ●
- [34] Silbereis JC et al. Neuron.2016; 89(2):248-68.

***Мирошниченко М. С.^а, Громко Є. А.^б, Лазуренко В. В.^с,
Дядик О. О.^д, Лященко О. А.^е***

^ад.мед.н., професор, завідувач кафедри загальної та клінічної патофізіології імені Д.О. Альперна, Харківський національний медичний університет; ^бздобувачка вищої медичної освіти 5 курсу I медичного факультету, Харківський національний медичний університет; ^сд.мед.н., професорка, завідувачка кафедри акушерства та гінекології № 2, Харківський національний медичний університет; ^дд.мед.н., професорка, завідувачка кафедри клінічної патології та судової медицини, Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика; ^ек.мед.н., доцентка, доцентка кафедри акушерства та гінекології № 2, Харківський національний медичний університет; м. Харків, м. Київ, Україна

СИСТЕМА «МАТИ-ПЛАЦЕНТА-ПЛІД» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Система «мати-плацента-плід» є складним біологічним комплексом, від злагодженого функціонування компонентів якого залежить стан здоров'я матері і майбутнього покоління. В умовах воєнного стану система «мати-плацента-плід» зазнає впливу численних дестабілізуючих чинників.

Поряд із дефіцитом якісної медичної допомоги, обмеженим доступом до повноцінного харчування, підвищеним ризиком розвитку інфекцій, важливе значення мають умови окупації або вимушеної міграції, недостатній санітарно-епідеміологічний контроль, хронічний стрес комбінованого генезу.

Система «мати-плацента-плід» в умовах воєнного стану викликає багато питань етичного характеру в освітньому та науково-дослідному процесах у медичному університеті, в практичній охороні здоров'я.

Метою роботи є висвітлення етичної складової системи «мати-плацента-плід» в освітньому процесі та науково-дослідній роботі в медичному університеті в умовах воєнного стану.

Результати. Воєнний стан в Україні кардинальним чином вплинув на систему вищої медичної освіти. Враховуючи необхідність дотримання безпечних умов для учасників освітнього процесу, медичні університети переважно східної України змушені були перейти на дистанційний формат навчання, коли традиційні форми клінічної підготовки та етичного виховання майбутніх лікарів стають менш доступними.

Етично важливим у цих умовах є обов'язок викладача передавати здобувачам вищої освіти, навіть без безпосередньої клінічної практики, гуманістичні цінності та виховувати у них відповідальне ставлення та повагу до гідності вагітних, які є більш уразливими верстами населення.

Відсутність безпосереднього контакту з пацієнтами і практичної клінічної бази ускладнює формування у здобувачів освіти емпатії та навичок професійної відповідальності, етичних

принципів, які є невід’ємними складовими майбутньої лікарської діяльності, особливо в акушерській практиці.

Додатковим викликом постає контроль за дотриманням здобувачами вищої медичної освіти академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання, де існує ризик формального засвоєння матеріалу та використання сторонніх ресурсів.

Порушення принципів доброчесності в освіті має етичний вимір, оскільки майбутній лікар, звикаючи до формальності у навчанні, потенційно переносить цю установку у ставлення до життя і здоров’я пацієнта.

В поєднанні з психологічним навантаженням на всіх учасників освітнього процесу та нестабільністю останнього, створюється загроза для якості освіти і формування етично орієнтованої професійної ідентичності. В результаті виникає потреба у захисті психічного благополуччя всіх учасників освітнього процесу.

Важливим принципом підготовки грамотного та висококваліфікованого спеціаліста є навчання через дослідження. Дистанційний формат освітнього процесу є перешкодою для залучення здобувачів вищої медичної освіти до науково-дослідної роботи, що значно ускладнює формування у них дослідницького мислення.

В цих умовах посилюється роль симуляційних технологій, які, на жаль, не можуть повністю замінити досвід роботи в експериментально-біологічній клініці.

В умовах воєнного стану труднощі в організації науково-дослідної роботи з залученням експериментального матеріалу для здобувачів освіти не дозволяє в повній мірі виховати у них високі стандарти доброчесності та гуманності, принципи роботи з тваринами. Серед останніх важливими є виправдане та мінімізоване використання тварин з обов’язковим гуманним до них ставленням.

Зазначені принципи роботи з тваринами є вкрай важливими особливо для тієї категорії здобувачів освіти, які в майбутньому планують навчатися в аспірантурі та виконувати дисертаційне

дослідження, одним із компонентів якого є експеримент, в тому числі при дослідженнях системи «мати-плацента-плід».

Проведення наукових досліджень здобувачами вищої освіти на додипломному та післядипломному етапах з метою вивчення певних патологічних процесів, станів та хвороб, що можуть виникати в системі «мати-плацента-плід», є вкрай актуальним.

Психологічний стан дослідників, обумовлений постійними обстрілами, втратою рідних, зміною місця проживання та ін., дефіцит їх спілкування з науковим керівником, недостатність досвіду та знижена мотивація, побутові проблеми, відсутність доступу до лабораторії та труднощі у виконанні певних досліджень сприяють, нажаль, недотриманню ними певних принципів академічної доброчесності (плагіат, фабрикація, фальсифікація, обман тощо), порушенню видавничої етики, коли науковці одночасно надсилають однакові матеріали до різних журналів.

Постійні обстріли, відсутність світла, економічна складова в частині випадків спричиняють недотримання молодими ученими запланованого дизайну експериментального дослідження та неможливість постановки хронічного експерименту.

В науковців, які одночасно виконують дослідження та надають медичну допомогу хворим, звісно, на першому плані стоїть лікарський обов'язок.

Стан хронічного стресу в експериментатора, порушення умов утримання (перебої з енергопостачанням, нестабільна температура, відсутність системи опалення, несправність або неможливість використання зволожувальних систем, проблеми з вентиляцією, шумове навантаження від сирен, генераторів і вибухів, а також вібрація, спричинена обстрілами) та харчування тварин у деяких випадках призводять до ризику зниження якості експерименту та валідності одержаних результатів.

Отже, в таких випадках чесність та дотримання загальноприйнятих етичних норм і правил експериментатором стають запорукою суспільної довіри до одержаних результатів дослідження.

Висновки. Проведений авторами аналіз засвідчив, що воєнний стан в Україні спричиняє численну кількість питань

етичного характеру в освітньому процесі в медичному університеті під час вивчення системи «мати-плацента-плід», а також при організації та проведенні наукових досліджень зазначеної системи здобувачами вищої освіти.

Мішиєв В. Д.¹, Блажевич Ю. А.²

¹д.мед.н., професор, завідувач кафедри загальної, дитячої, судової психіатрії та наркології НУОЗ України імені П.Л. Шупика, заслужений лікар України; ORCID 0000-0001-5223-4093; ²к.мед.н., завідувачка Центру первинного психотичного епізоду та сучасних методів лікування Комунального некомерційного підприємства «Клінічний заклад з надання психіатричної допомоги «ПСИХІАТРІЯ» виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Orcid: 0009-0005-9048-7864; м. Київ, Україна

ВІД СТРАХУ ДО ДОВІРИ: БІОЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ У ВІДДІЛЕННЯХ ПЕРШОГО ПСИХОТИЧНОГО ЕПІЗодУ

Перший психотичний епізод (ППЕ) є поворотним моментом у житті пацієнта та його близьких. У цей період особливо гостро постають біоетичні питання: збереження гідності, забезпечення автономії, баланс між необхідністю лікування та правом людини на свободу вибору. Традиційно психіатричні стаціонари в Україні асоціювалися з примусовістю, жорсткими умовами та стигмою. Проте створення відділень першого психотичного епізоду (ВПЕ) формує нову якість допомоги – від страху до довіри, від ізоляції до партнерства.

ВПЕ є інноваційним форматом надання допомоги, що поєднує сучасні стандарти діагностики, лікування і психосоціальної підтримки. Тут реалізуються основні принципи біоетики – повага до особистості, захист прав, недопущення дискримінації, формування довірливого середовища.

Електронний збірник матеріалів
I Всесвітнього конгресу з біоетики, 30 вересня 2025 року
Статті та тези доповідей подані мовою оригіналу

Відповідальний за випуск

Н. В. Коляденко

I Всесвітній конгрес з біоетики: електронний збірник матеріалів I Всесвітнього конгресу з біоетики, 30 вересня 2025 року / Київський міжнародний університет. К.: КиМУ, 2025. 188 с.

Підписано до друку вересень 2025 р. Формат 60x84/18.

Папір офс. Гарнітура “Times New Roman”. Друк офс.

Друк. арк. 12.95

Зам. № 115.

Київського міжнародного університету

03179, Київ – 179, Львівська, 49

Видавництво «Київський міжнародний університет»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
ДК № 978 від 08.07.2002 р.

03179 Україна, м. Київ, вул. Львівська, 49. т. (044) 424 64 88

Підготовлено
кафедрою психології та педагогіки КиМУ